

ΠΡΟΤΑΣΗ 1^{ΗΣ} ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΠΑΑ) 2014-2020

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ &
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΑΑ

19 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2016

Σύμφωνα με το άρθρο 4§2 καν. (ΕΕ) 1305/2013 κάθε Κράτος Μέλος μπορεί, σε ετήσια βάση, να προβεί σε μια συνδυαστική πρόταση τροποποίησης του ΠΑΑ, εκτός από την περίπτωση που η πρόταση αλλαγής επιφέρει αλλαγή της στρατηγικής του Προγράμματος άνω του 50% του ποσοτικού στόχου που συνδέεται με περιοχή εστίασης, που μπορεί να υποβληθούν μόνο τρεις στο σύνολο της προγραμματικής περιόδου.

Στις 23 Νοεμβρίου 2016 υποβλήθηκε μέσω SFC2014 (ηλεκτρονική πλατφόρμα ΕΕ) η πρόταση της 1^{ης} τροποποίησης του εγκεκριμένου Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2014-2020 (CCI: 2014GR06RDNP001, C(2015) 9170/11.12.2015).

Η Επιτροπή, εντός ενός μήνα από την υποβολή του αναθεωρημένου Προγράμματος, μπορεί να υποβάλλει παρατηρήσεις και το κράτος μέλος θα πρέπει να παρέχει όλες τις απαραίτητες συμπληρωματικές πληροφορίες.

Η Επιτροπή εγκρίνει την πρόταση για τροποποίηση ενός Προγράμματος όσο το δυνατό πιο σύντομα αλλά το αργότερο εντός τριών μηνών από την επίσημη υποβολή της πρότασης, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν ληφθεί επαρκώς υπόψη οι παρατηρήσεις που διατύπωσε η Επιτροπή.

Με την υπ' αριθ. 2936/22.11.2016 απόφαση του προέδρου της Επιτροπής Παρακολούθησης (Επ.Πα) εγκρίθηκαν τα σημεία της 1^{ης} τροποποίησης του ΠΑΑ 2014-2020, έτσι όπως είχαν διαμορφωθεί και γνωστοποιηθεί στα μέλη της Επ.Πα. με το υπ' αριθ. 2811/9.11.2016 έγγραφο της ΕΥΔ ΠΑΑ μέσω γραπτής διαδικασίας η οποία έληξε στις 21 Νοεμβρίου 2016 και εξουσιοδοτήθηκε ο Πρόεδρός της Επ.Πα. για κάθε διαπραγμάτευση της πρότασης με τις Υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Τα κυριότερα σημεία της 1^{ης} τροποποίησης ΠΑΑ 2014-2020 αφορούν στα ακόλουθα:

Τροποποίηση βάσει του άρθρου 11§α (ii) και 11§β (iii) καν. (ΕΕ) 1305/2016 – Αλλαγή ποσοστού συνεισφοράς του ΕΓΤΑΑ σε ένα ή περισσότερα μέτρα και μεταφορά κονδυλίων μεταξύ μέτρων που υλοποιούνται υπό διαφορετικά ποσοστά συνεισφοράς του ΕΓΤΑΑ

1. Στο εγκεκριμένο χρηματοδοτικό σχήμα του ΠΑΑ 2014-2020 (κεφ. 10 «Σχέδιο Χρηματοδότησης») υπήρξε η ανάγκη διορθώσεων ορισμένων από τα ποσοστά συγχρηματοδότησης, ως ακολούθως:

Πίνακας 1: Αλλαγές ποσοστών συγχρηματοδότησης

ΜΕΤΡΑ ΠΑΑ 2014-2020		ΤΥΠΟΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ	ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΕΙΣ ΒΑΣΕΙ ΑΡΘΡΟΥ 59§4	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΓΤΑΑ %(*)	
				ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΠΑΑ 2014-2020	1Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΑΑ 2014-2020
M04	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ ΥΛΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	Άρθρο 59§3α Καν. (ΕΕ) 1305/2013	Άρθρο 59§4β Καν. (ΕΕ) 1305/2013	75,00%	85,00%
M08	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ & ΣΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ	Άρθρο 59§3α Καν. (ΕΕ) 1305/2013	Άρθρο 59§4β Καν. (ΕΕ) 1305/2013	75,00%	85,00%
M10	ΓΕΩΡΓΟΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ & ΚΛΙΜΑΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ	Άρθρο 59§3α Καν. (ΕΕ) 1305/2013	Άρθρο 59§4β Καν. (ΕΕ) 1305/2013	75,00%	85,00%
M11	ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ	Άρθρο 59§3α Καν. (ΕΕ) 1305/2013	Άρθρο 59§4β Καν. (ΕΕ) 1305/2013	75,00%	85,00%
M12	ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ NATURA 2000	Άρθρο 59§3α Καν. (ΕΕ) 1305/2013	Άρθρο 59§4β Καν. (ΕΕ) 1305/2013	75,00%	85,00%
M13	ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΦΥΣΙΚΑ Ή ΑΛΛΑ ΕΙΔΙΚΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	Άρθρο 59§3α Καν. (ΕΕ) 1305/2013	Άρθρο 59§4β Καν. (ΕΕ) 1305/2013	75,00%	85,00%
		Άρθρο 59§3δ Καν. (ΕΕ) 1305/2013	Άρθρο 59§4β Καν. (ΕΕ) 1305/2013	0,00%	75,00%
			Άρθρο 59§4ε Καν. (ΕΕ) 1305/2013	0,00%	100,00%
M19	ΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕΣΩ LEADER	Άρθρο 59§3δ Καν. (ΕΕ) 1305/2013	Άρθρο 59§4α Καν. (ΕΕ) 1305/2013	0,00%	80,00%

(*) για τα δύο πρώτα έτη εφαρμογής του ΠΑΑ 2014-2020 εφαρμόζεται ποσοστό κοινοτικής συνεισφοράς προσαυξημένο κατά 10%, έως το μέγιστο 95% της δημόσιας δαπάνης

2. Μεταφορά πόρων στο μη συνεχιζόμενο μέτρο Πρόωρης Συνταξιοδότησης, για πληρωμές έτους 2017

Στην τελευταία τροποποίηση του ΠΑΑ 2007-2013, λόγω αδυναμίας κάλυψης των υποχρεώσεων του συνεχιζόμενου μέτρου της Πρόωρης Συνταξιοδότησης, σε δικαιούχους που είχαν ενταχθεί σε ΠΑΑ προηγούμενων προγραμματικών περιόδων, από εθνικούς πόρους εντάχθηκαν οι πληρωμές του Μέτρου ως συγχρηματοδοτούμενες. Οι πληρωμές αυτές μεταφέρθηκαν και στο ΠΑΑ 2014-2020 και εντάσσονται στο χρηματοδοτικό πίνακα του Προγράμματος σε ετήσια βάση, έτσι ώστε να μη δεσμευτούν εξ αρχής πόροι από το Πρόγραμμα αλλά να εξοικονομούνται αυτοί ανάλογα και με την πορεία υλοποίησης του Προγράμματος.

Για το λόγο αυτό μεταφέρονται πόροι ύψους 52.000.000 € Κοινοτικής Συμμετοχής, ώστε να καλυφθούν οι πληρωμές του συνεχιζόμενου μέτρου της Πρόωρης Συνταξιοδότησης για το έτος 2017. Οι πόροι οι οποίοι θα καλύψουν τις πληρωμές έτους 2017 προέρχονται από τα ακόλουθα μέτρα:

- M01 «Δράσεις μετάδοσης γνώσεων και ενημέρωσης», προτείνεται μείωση της εγκεκριμένης κατανομής ΕΓΤΑΑ κατά 15.000.000€.
- M16 «Συνεργασία», προτείνεται μείωση της εγκεκριμένης κατανομής ΕΓΤΑΑ κατά 27.000.000€. Η κατανομή του μέτρου στο εγκεκριμένο ΠΑΑ αν και είναι λίγο πάνω (2,1% της συνολικής κατανομής ΕΓΤΑΑ) από το μέσο όρο της ΕΕ (1,8% της συνολικής κατανομής ΕΓΤΑΑ), λόγω του χαμηλού προϋπολογισμού για τη σύσταση και τη λειτουργία των Επιχειρησιακών Ομάδων αντιστοιχούσε σε 435 Επιχειρησιακές Ομάδες, γεγονός το οποίο εκτιμάται ως ιδιαίτερα φιλόδοξο, δεδομένου ότι το μέτρο εφαρμόζεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα.
- M20 «Τεχνική Βοήθεια», προτείνεται μείωση της εγκεκριμένης κατανομής ΕΓΤΑΑ κατά 10.000.000€. Τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή προτείνεται η μείωση των πόρων από την τεχνική βοήθεια δεδομένου ότι ακόμα δεν έχει ενεργοποιηθεί πλήρως το ΠΑΑ 2014-2020 και δεν θεωρείται σκόπιμη η αφαίρεση πόρων από άλλα μέτρα του ΠΑΑ επενδυτικά ή μέτρα που αφορούν το περιβάλλον και το κλίμα.

Στην επόμενη τροποποίηση θα επανεξετασθεί το χρηματοδοτικό σχέδιο του ΠΑΑ στη βάση της πορείας υλοποίησης τόσο των συγκεκριμένων μέτρων όσο και των υπολοίπων μέτρων του Προγράμματος,

Πίνακας 2: Μεταφορά πόρων μεταξύ μέτρων ΠΑΑ 2014-2020

ΜΕΤΡΟ ΠΑΑ 2014-2020	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΠΑΑ 2014-2020 (11.12.2015)	ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΔΙΑΦΟΡΑ
	Κοινοτική Συμμετοχή (σε €)		
M01 «Δράσεις μετάδοσης γνώσεων και ενημέρωσης»	70.000.000,00	55.000.000,00	-15.000.000,00
M16 «Συνεργασία», με μεταφορά πόρων ύψους 26.000.000€ Κοινοτικής Συμμετοχής	97.000.000,00	70.000.000,00	-27.000.000,00
M20 «Τεχνική Βοήθεια», με μεταφορά πόρων ύψους 10.000.000€ Κοινοτικής Συμμετοχής	60.000.000,00	50.000.000,00	-10.000.000,00
Πρόωρη Συνταξιοδότηση	62.000.000,00	114.000.000,00	52.000.000,00

Σύμφωνα με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις του σχεδίου χρηματοδότησης του ΠΑΑ 2014-2020 επηρεάζονται τα ακόλουθα οικονομικά στοιχεία του Προγράμματος καθώς επίσης και ορισμένοι από τους δείκτες εκροών του, ως ακολούθως:

- Τροποποιείται ο πίνακας των ετήσιων συνεισφορών του ΕΓΤΑΑ, ανά τύπο περιφερειών:

Πίνακας 3: Ετήσιες συνεισφορές του ΕΓΤΑΑ (σε ευρώ)

Τύποι περιφερειών και πρόσθετα κονδύλια	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	ΣΥΝΟΛΟ
Άρθρο 59 παράγραφος 3 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 -Λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες & μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους	0,00	581.545.388,00	576.594.148,00	382.056.147,00	381.705.027,00	381.335.302,00	380.897.797,00	2.684.133.809,00
Άρθρο 59 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013	0,00	197.992.323,00	202.489.793,00	137.049.379,00	136.928.665,00	136.801.544,00	136.651.105,00	947.912.809,00
Άρθρο 59 παράγραφος 3 στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013	0,00	117.894.685,00	117.826.119,00	78.289.486,00	78.217.930,00	78.142.582,00	78.053.420,00	548.424.222,00
Άρθρο 59 παράγραφος 3 στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013	0,00	9.627.212,00	9.620.761,00	6.070.233,00	6.064.100,00	6.057.643,00	6.050.004,00	43.489.953,00
Πράξεις που λαμβάνουν χρηματοδότηση από κονδύλια που μεταφέρονται στο ΕΓΤΑΑ από τον Πυλώνα Ι	0,00	0,00	101.206.000,00	100.006.000,00	98.804.000,00	97.706.000,00	96.609.000,00	494.331.000,00
ΣΥΝΟΛΟ	0,00	907.059.608,00	1.007.736.821,00	703.471.245,00	701.719.722,00	700.043.071,00	698.261.326,00	4.718.291.793,00
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΠΙΔΟΣΗΣ	0,00	54.423.576,48	54.391.849,26	36.207.914,70	36.174.943,26	36.140.224,32	36.099.139,56	253.437.647,58

- Μεταβάλλεται η συνολική Δημόσια Δαπάνη του ΠΑΑ 2014-2020, λόγω αλλαγής των ποσοστών κοινοτικής χρηματοδότησης από 5.870.466.756,39 €, σε 5.660.022.490,53 €.
- Τροποποιούνται οι ακόλουθοι δείκτες του ΠΑΑ 2014-2020, οι οποίοι συμπεριλαμβάνονται στο κεφάλαιο 11 «Σχέδιο δεικτών» του Προγράμματος.

Πίνακας 4: Πρόταση τροποποίησης δεικτών εκροών

ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΕΝΩΝ ΕΚΡΟΩΝ	ΤΙΜΗ ΔΕΙΚΤΗ	
	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΠΑΑ 2014-2020	1Η ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΑ 2014-2020
Αριθμός συμμετεχόντων σε δράσεις κατάρτισης	86.640	76.617
Συνολική Δημόσια Δαπάνη σε € (δράσεις κατάρτισης, ανταλλαγές μεταξύ γεωργικών εκμεταλλεύσεων, επίδειξη) M1.1, M1.2, M1.3	77.836.111,11	61.156.944
Αριθμός Επιχειρησιακών Ομάδων που θα ενισχυθούν	435	235
Συνολική Δημόσια Δαπάνη σε € (M16.1 έως M16.9)	120.328.245,01	77.836.111,11

- Μεταβάλλεται ο Πίνακας «Ενδεικτική κατανομή της Ενωσιακής ενίσχυσης ανά Θεματικό Στόχο, σε εθνικό επίπεδο για κάθε Ταμείο» και ειδικότερα για το ΕΓΤΑΑ, ως ακολούθως:

Πίνακας 5: Συνεισφορά ΕΓΤΑΑ (σε €) στους Θεματικούς στόχους ΕΣΠΑ 2014-2020

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ		ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΠΑΑ 2014-2020 (11.12.2015)	ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΔΙΑΦΟΡΑ
		1	2	(2-1)
		Κοινοτική Συμμετοχή (σε €)		
ΘΣ1	Ενίσχυση της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης & της Καινοτομίας	222.000.000,00	195.000.000,00	-27.000.000,00
ΘΣ2	Βελτίωση της πρόσβασης σε ΤΠΕ, της χρήσης και της ποιότητάς τους	65.571.561,00	65.571.561,00	0,00
ΘΣ3	Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων και αυτών του γεωργικού τομέα	1.060.264.642,00	1.112.264.642,00	52.000.000,00
ΘΣ4	Υποστήριξη στην μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς	412.056.674,00	412.056.674,00	0,00
ΘΣ5	Πρωώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης των κινδύνων	912.419.938,00	912.419.938,00	0,00
ΘΣ6	Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος & πρωώθηση της αποδοτικής χρήσης των πόρων	1.397.271.478,00	1.397.271.478,00	0,00
ΘΣ8	Πρωώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξης της κινητικότητας των εργαζομένων	78.000.000,00	78.000.000,00	0,00
ΘΣ9	Πρωώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και κάθε διάκρισης	440.712.500,00	440.712.500,00	0,00
ΘΣ10	Επένδυση στην εκπαίδευση και κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και στη δια βίου μάθηση	70.000.000,00	55.000.000,00	-15.000.000,00
ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ		60.000.000,00	50.000.000,00	-10.000.000,00
ΣΥΝΟΛΟ		4.718.296.793,00	4.718.296.793,00	0,00

Τροποποίηση βάσει άρθρου 11§β και 11§γ καν. (ΕΕ) 1305/2016, σχετικά με αλλαγές στην περιγραφή μέτρων συμπεριλαμβανομένων των αλλαγών των όρων επιλεξιμότητας και καθαρά τυπικές διορθώσεις που δε θίγουν την υλοποίηση της πολιτικής και των μέτρων

1. Εισαγωγή νέας δράσης στο M10 «Ενισχύσεις για τη γεωργία, το περιβάλλον και το κλίμα»

Η δράση στοχεύει στη βελτίωση της υφιστάμενης κατάστασης των βοσκήσιμων γαιών σε περιοχές που αντιμετωπίζουν υψηλό ή μέτριο κίνδυνο ερημοποίησης λόγω διάβρωσης. Σε περίπτωση που δεν καταστεί δυνατή η άμεση οριστικοποίηση της δράσης, αυτή θα συμπεριληφθεί στην επόμενη τροποποίηση του ΠΑΑ 2014-2020, εντός 2017.

2. Τροποποιήσεις που οφείλονται σε προσαρμογή αρχών κριτηρίων επιλογής, μετά τη διαβούλευση των κριτηρίων επιλογής στην 1η συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης.

Οι τροποποιήσεις αφορούν στα ακόλουθα μέτρα / δράσεις του Προγράμματος:

- M1.1.1 «Δράσεις κατάρτισης και ανάπτυξης δεξιοτήτων για νέους γεωργούς και μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις», με προσθήκη αρχών κριτηρίων επιλογής και στη περίπτωση που μοναδικός πάροχος είναι ο ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ.
- M4.1 «Στήριξη για επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις», με προσθήκη νέας αρχής σχετικά με την υλοποίηση συλλογικών επενδύσεων από ομάδες γεωργών.
- M4.2 «Στήριξη για επενδύσεις στην μεταποίηση/ εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων», με προσθήκη δύο νέων αρχών σχετικά με την ωριμότητα

του επενδυτικού σχεδίου και την εξωστρέφεια της επιχείρησης και διαγραφή της αρχής σχετικά με την ύπαρξη ιδιωτικών συμφωνητικών με παραγωγούς.

- M4.3.1 «Υποδομές εγγείων βελτιώσεων», διόρθωση της αρχής «Βαθμός περιβαλλοντικής απόδοσης» σε «Βαθμός περιβαλλοντικής επίδοσης»
- M4.3.2 «Έργα Αναδασμών», διαγραφή της αρχής «Προϋποθέσεις, για την ενίσχυση πραγματικών και ικανών νέων γεωργών, για την από κοινού ομαδική γεωργική εκμετάλλευση, για τη δημιουργία νέων σχημάτων γεωργικών επιχειρήσεων καθώς και για την μεγέθυνση των εκτάσεων της γεωργικής εκμετάλλευσης με αγορά ή ενοικίαση από αυτό-καλλιεργητές (με την έννοια της ιδιότητας που προβλέπεται από το άρθρο 1 παρ.12 του Ν.674/77)», δεδομένου ότι δεν ισχύει πλέον ο σχετικός νόμος.
- M4.4.3 «Διάνοιξη και βελτίωση του δασικού οδικού δικτύου», διαγραφή των αρχών «Κλίσεις» και «Βαθμός διάβρωσης του εδάφους» δεδομένου ότι καλύπτονται από την αρχή «Νησιωτικές περιοχές, ορεινές ή μειονεκτικές περιοχές».
- M5.1 «Στήριξη για επενδύσεις σε προληπτικές δράσεις που αποσκοπούν στην άμβλυνση των επιπτώσεων των πιθανών φυσικών καταστροφών, των αντίξωων κλιματικών συνθηκών και των καταστροφικών συμβάντων», με αντικατάσταση της αρχής σχετικά με τις παραμεθόριους περιοχές με την αρχή σχετικά με ορεινές και μειονεκτικές περιοχές, δεδομένης της μεγαλύτερης σαφήνειας ορισμού των τελευταίων.
- M8.2 «Γεωργο-δασικά συστήματα» με αντικατάσταση της αρχής σχετικά με τις αρόσιμες αρδευόμενες εκτάσεις με αυτή των αρόσιμων επικλινών εκτάσεων.
- M10.1.6 «Διαχείριση φυτικών υπολειμμάτων των κλαδεμάτων στην ελαιοκαλλιέργεια», με αντικατάσταση της αρχής σχετικά με τα επικλινή εδάφη με αυτή των νησιωτικών και ορεινών περιοχών.

3. Δυνατότητα χορήγησης προκαταβολής σε δικαιούχους έως 50% της δημόσιας ενίσχυσης που συνδέεται με την επένδυση, με ισόποση καταβολή εγγυητικής.

Η δυνατότητα χορήγησης προκαταβολής επεκτείνεται και στα ακόλουθα μέτρα:

- M4.3.1 «Υποδομές εγγείων βελτιώσεων»
- M4.3.2 «Έργα Αναδασμών»
- M4.3.3 «Διάνοιξη και βελτίωση του δασικού οδικού δικτύου»
- M4.3.4 «Βελτίωση πρόσβασης σε γεωργική γη και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις»
- M4.4 «Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις που συνδέονται με την επίτευξη γεωργο-περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων»
- M8.3 «Στήριξη για την πρόληψη ζημιών σε δάση από δασικές πυρκαγιές, φυσικές καταστροφές και καταστροφικά συμβάντα»
- M8.4 «Στήριξη για την αποκατάσταση ζημιών σε δάση από δασικές πυρκαγιές, φυσικές καταστροφές και καταστροφικά συμβάντα»
- M8.6 «Στήριξη για επενδύσεις σε δασοκομικές τεχνολογίες και στη μεταποίηση, διακίνηση και εμπορία δασικών προϊόντων»

4. Τροποποιήσεις που γίνονται για την αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης και των χαρακτηριστικών της νησιωτικότητας:

- M4.1 «Στήριξη για επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις», δυνατότητα προσαύξησης ποσοστών ενίσχυσης σε λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές και μικρά νησιά του Αιγαίου μέχρι και 90%.
- M6.2 «Ενισχύσεις για τη σύσταση επιχείρησης μη γεωργικών δραστηριοτήτων σε αγροτικές περιοχές» με προσαύξηση των ποσών ενίσχυσης κατά 4.000€ εφόσον η περιοχή μόνιμης κατοικίας / έδρα των δικαιούχων βρίσκεται σε περιοχές ορεινές ή σε μικρά νησιά (νησιά μέχρι και 3.000 κατοίκους πληθυσμό) ή νησιά που έχουν πληγεί ιδιαίτερα από τη προσφυγική – μεταναστευτική κρίση ή συνδυασμός αυτών των κατηγοριών περιοχών.
- M8.1 «Στήριξη για δάσωση/ δημιουργία δασικών εκτάσεων», μείωση της ελάχιστης επιλέξιμης έκτασης για δάσωση από 5 στρέμματα σε 2 στρέμματα για τα νησιά του Αιγαίου.

5. Επικαιροποίηση στο κεφάλαιο των ανειλημμένων υποχρεώσεων του Προγράμματος μετά την ολοκλήρωση των πληρωμών έως την 31η Δεκεμβρίου 2015 και την επικαιροποίηση των πληρωμών που δεν έχουν ακόμη ολοκληρωθεί.

Μεταβολή του συνολικού ποσού ανειλημμένων από 902.851.364,00 € σε 1.246.060.931,00 €. Επίσης προσθήκη στις δράσεις των ανειλημμένων των μέτρων του ΠΑΑ 2007-20213: 214-4.1 «Προστασία παραδοσιακού Ελαιώνα Αμφισσας» και 421 «Διακρατικές & Διατοπικές Συνεργασίες», τα οποία λόγω πολύ μικρών ποσών δεν είχαν υπολογιστεί κατά την έγκριση του Προγράμματος.

6. Οριστικοποίηση Ενδιάμεσων Φορέων Διαχείρισης κυρίως λόγω της έκδοσης της ΚΥΑ εκχώρησης αρμοδιοτήτων διαχείρισης μέτρων/δράσεων του ΠΑΑ 2014-2020, σε περιφερειακό επίπεδο.

7. Αποσαφήνιση ορισμού δικαιούχου στις δράσεις του M10 «Γεωργο-περιβαλλοντικά και κλιματικά μέτρα» ως ακολούθως:

Δικαιούχοι: Γεωργοί, φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ομάδες αυτών, οι οποίοι είναι κάτοχοι γεωργικής έκτασης.

8. Διεύρυνση περιοχής παρέμβασης της δράσης 10.1.7 «Εναλλακτική καταπολέμηση ζιζανίων στους ορυζώνες» βάσει επικαιροποιημένων στοιχείων Ενιαίας Αίτησης Ενίσχυσης (ΕΑΕ) και της δράσης 10.1.9 «Διατήρηση απειλούμενων αυτόχθονων φυλών αγροτικών ζώων»

9. Ευρύτερος ορισμός βοσκοτόπου από αυτόν του Πυλώνα Ι ως ακολούθως:

«Βοσκότοποι: καλούνται οι εκτάσεις που δύνανται να χρησιμοποιηθούν για βόσκηση ζώων και στις οποίες αναπτύσσεται βλάστηση αυτοφυής ή μη, ποώδης, φρυγανική ή ξυλώδης με θαμνώδη ή αραιά δενδρώδη μορφή ή και μικτή, οι οποίες μπορεί να εκτείνονται και σε υδάτινα παραλίμνια ή παραποτάμια οικοσυστήματα, όπου αναπτύσσεται υδροχαρής βλάστηση.»

10. Αποσαφήνιση της έννοιας «ομάδα γεωργών» ως δικαιούχου επένδυσης στο M4.1 «Στήριξη για επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις» ως ακολούθως:

«Ομάδα γεωργών: Συνεργατικά σχήματα που λειτουργούν σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία όπως αγροτικοί συνεταιρισμοί, ομάδες και οργανώσεις παραγωγών καθώς και ενώσεις οργανώσεων παραγωγών, ΚΟΙΝΣΕΠ, κ.λπ.»

11. Αποσαφήνιση της συλλογικότητας μιας επένδυσης στο M4.1 «Στήριξη για επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις» ως ακολούθως:

«Συλλογικές επενδύσεις: Επενδύσεις οι οποίες υλοποιούνται από ομάδες γεωργών (συνεργατικά σχήματα που λειτουργούν σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, όπως αγροτικοί συνεταιρισμοί, ομάδες και οργανώσεις παραγωγών καθώς και ενώσεις οργανώσεων παραγωγών, ΚΟΙΝΣΕΠ, κ.λπ.) και αφορούν στο σύνολο των μελών τους, με στόχο τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας αλλά και τη βέλτιστη αξιοποίηση των υλοποιούμενων επενδύσεων.»

12. Ενσωμάτωση πίνακα σχετικά με το διαφυγόν εισόδημα στο M8.1 «Στήριξη για δάσωση/ δημιουργία δασικών εκτάσεων», ο οποίος εκ παραδρομής είχε παραληφθεί, ενώ συμπεριλαμβανόταν στην εγκεκριμένη μελέτη του υπομέτρου.

13. Εισαγωγή δυνατότητας χρήσης τυποποιημένων κλιμάκων κόστους ανά μονάδα στις δράσεις κατάρτισης για την απλοποίηση των διαδικασιών

Η προσθήκη έγινε στις δράσεις M1.1.1 "Δράσεις κατάρτισης και ανάπτυξης δεξιοτήτων για νέους γεωργούς & μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις" και M1.1.2 "Κατάρτιση & δράσεις απόκτησης δεξιοτήτων για την αποτελεσματικότερη υλοποίηση μέτρων & δράσεων του ΠΑΑ", με εύρος μοναδιαίου κόστους ανά καταρτιζόμενο 7-12 €/ώρα.

14. Αύξηση του μέγιστου επιλέξιμου αριθμού δένδρων που θα εγκατασταθούν στο M8.2 «Στήριξη για την εγκατάσταση και συντήρηση γεωργο-δασοκομικών συστημάτων»

Η προτεινόμενη αύξηση είναι από 250 δένδρα/ha στα 1000 δένδρα/ha στα γεωργο-δασικά συστήματα.

15. Διεύρυνση των επιλέξιμων καλλιεργειών για το M11 «Βιολογική Γεωργία»

Οι καλλιέργειες που προστίθενται αφορούν σε ροδιά, ακτινίδιο, ακρόδρυα, συκιά, μικρόκαρπες/δάσους, αβοκάντο, καπνός, φυλλώδη λαχανικά – σταυρανθή / βολβώδη / καρότο / πατάτα.

16. Επέκταση των ορίων της προοδευτικής μείωσης που αφορούν στο M13.1 «Ενίσχυση σε ορεινές περιοχές» και στο M13.2 «Ενίσχυση σε μειονεκτικές περιοχές» για να υπάρχει ίση μεταχείριση των δικαιούχων, μέχρι να γίνει η νέα οριοθέτηση των μειονεκτικών περιοχών.

17. Αύξηση του ποσού ενίσχυσης στις ορεινές περιοχές από 100€/εκτάριο στα 125 €/εκτάριο, στο όριο που προβλέπεται και στην εγκεκριμένη μελέτη, με στόχο τη συγκράτηση των κτηνοτρόφων στις ορεινές περιοχές και με τον τρόπο αυτό την ενίσχυση της κτηνοτροφίας.

18. Μείωση των ποσών ενίσχυσης του M13.2 «Ενίσχυση σε μειονεκτικές περιοχές» μέχρι τη νέα οριοθέτηση των μειονεκτικών περιοχών, με ενιαίο ποσό 95€/εκτάριο.

19. Τροποποίηση του κεφ. 13 του ΠΑΑ 2014-2020 σχετικά με τα απαιτούμενα στοιχεία για την αξιολόγηση της κρατικής ενίσχυσης, όσον αφορά στα M2.3 «Επιμόρφωση γεωργικών συμβούλων» και M10.2.2 «Διατήρηση τοπικών αβελτίων πληθυσμών - ποικιλιών στη γεωργία».

20. Λεκτικές / συντακτικές διορθώσεις (άρθρο 11§γ καν. 1305/2013)

Επίσης στο εγκεκριμένο ΠΑΑ 2014-2020 έχουν γίνει λεκτικές και συντακτικές διορθώσεις ή διαγραφές προτάσεων, που εκ παραδρομής είχαν μείνει στο κείμενο.

Στις 28/11/2016 αναρτήθηκε στο ΔΙΑΥΛΟ το [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: Περιγραφή προτεινόμενων τροποποιήσεων ΠΑΑ 2014-2020 SFC2014](#), το οποίο υποβλήθηκε στην SFC2014.